

Til: Hovedstyret
Fra: Arbeidsutvalget
Dato: 10. februar 2009

TARIFFOPPGJØRET 2009 - FORHANDLINGSFULLMAKT

1. Oppgjørsform

Tariffoppgjøret 2009 er et mellomoppgjør for tariffperioden 2008-2010. Forhandlingene skjer med hjemmel i reguleringsbestemmelsen for 2. avtaleår, hvor det står:

”Før uløpet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og LO, eller det organ LO bemyndiger, om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstids-punktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i LOs Representantskap, eller det organ LO bemyndiger, og NHOs Hovedstyre. Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 – fjorten – dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 14 – fjorten – dagers varsel (dog ikke til utløp før 1. april 2009).”

Alle tariffavtaler (de bransjevise overenskomster) som hjemler rett til forhandlinger i mellomoppgjøret 2009 har den ovenstående bestemmelse inntatt. Reguleringsbestemmelsen er således likelydende for ca. 150 tariffavtaler mellom NHO og LO. I tillegg er det ca. 50 tariffavtaler med likelydende bestemmelse inngått med arbeidstakerorganisasjoner tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) samt frittstående forbund.

2. Forhandlingene

Det følger direkte av reguleringsbestemmelsen at tema for forhandlingene er begrenset til eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår.

Dersom det skal forhandles om andre forhold enn lønn, må begge parter være enige om det.

3. Den generelle økonomiske situasjon

Dagens situasjon er preget av økonomisk krise og stor usikkerhet omkring den videre utviklingen både i verdensøkonomien og nasjonalt. Vekstanslagene for industrilandene er negative for 2009. De siste prognoser fra SSB gir svakt fall i 2009 og en liten oppgang i 2010 i BNP for fastlands-Norge. Disse anslagene er sannsynligvis for positive. Tiltak er iverksatt av myndighetene både nasjonalt og internasjonalt for å dempe virkningene av krisen og begrense oppgangen i arbeidsledigheten. Partenes viktigste bidrag for å motvirke økt arbeidsledighet vil være å dempe lønnsveksten.

Gjennom hele 2000-tallet har oppgjørene gitt solid reallønnsvekst for alle grupper. Høyest reallønnsvekst fikk vi i 2007 med 3,5 % (prisvekst 0,8 %), mens reallønnsveksten i 2008 er ca. 2 % (prisvekst 3,8 %).

Siste anslag fra SSB for prisveksten i 2009 er 2 %. Overhenget fra 2008 til 2009 er om lag 2 %. Overheng er årseffekten i 2009 for tillegg gitt i form av varig nivåheving av lønnen i løpet av året 2008. Dette innebærer at den enkeltes kjøpekraft blir opprettholdt i 2009 selv uten lønnsøkning.

Uavhengig av den internasjonale krisen har Norge et stort behov for å styrke bedriftenes konkurransevne. Årslønnsveksten for medlemsbedrifter i NHO/LO området i 2006 og 2007 var henholdsvis på 4,3 % og 5,3 %. Dette er betydelig over våre konkurrentland. Vi har dermed styrket vår posisjon i verdenstoppen i lønnskostnader per time. Dette fortsatte i 2008. Lønnsstatistikken fra SSB, sammenholdt med tall rapportert fra oppgjøret, antyder en årslønnsvekst for industrien i underkant av 6 % i 2008. For våre konkurrentland er anslaget 3,5 %. Lønnskostnadsnivået for industriarbeidere, korrigert for valutakursendringer, vil dermed øke fra 141 % i forhold til konkurrentlandene i 2007 til ca 145 % i 2008.

I andre sektorer, særlig stat og kommune, har lønnsveksten sannsynligvis vært i overkant av 6 % i 2008. Et særlig problem for oppgjøret i 2009, er at det i 2008 ble avtalt tillegg som til sammen vil gi en årslønnsvekst på 4,7 % i kommunesektoren.

Over tid synker sysselsettingen i konkurranseutsatte bedrifter. På tross av sysselsettingsvekst i den siste høykonjunkturperioden falt sysselsettingen i industrien med nærmere 30 000 personer mellom 1998 – 2008 (ca. 10 %), mens sysselsettingen totalt sett har økt med om lag 250 000 personer (ca. 11 %) i samme periode.

Arbeidsmarkedet er ved inngangen til 2009 inne i en klar forverring. Prognosene for arbeidsledigheten spriker en del, men NHOs vurdering er at vi ved utgangen av 2009 kan ha en ledighet på om lag 5 %. Dette er en betydelig endring fra 2007 og det meste av 2008, hvor arbeidsledigheten har ligget på et historisk lavt nivå – under 3 %.

4. Lokale forhandlinger

De lokale forhandlingene skal også i 2009 gjennomføres med grunnlag i tariffavtalens fastsatte fire kriterier; bedriftens økonomi, produktivitet, konkurransevne og fremtidsutsikter. De lokale parter har et felles ansvar for at resultatet av de lokale forhandlingene bidrar til å sikre og utvikle bedriftens konkurransevne.

Med den betydelige usikkerhet som er om effekten og lengden av den krisen verdensøkonomien er inne i, blir de lokale forhandlingene i 2009 ekstra utfordrende. Det er avgjørende viktig at partene lokalt tar inn over seg krisens direkte og indirekte virkning på bedriftens situasjon.

5. Ledere og høyere funksjonærer

Lønnsutviklingen for ledere og høyere funksjonærer må tilpasses lønnsutviklingen for øvrige ansatte i bedriften. På den annen side må større grad av spredning i lønnsveksten være akseptabelt innen denne gruppen, hvor etterspørsel og konkurranse om særskilt kompetanse er mer fremtredende enn for øvrige grupper. Dette må imidlertid ikke medføre at grupper av funksjonærer får høyere lønnsvekst enn øvrige ansatte.

6. Oppsummering

Tariffoppgjøret 2009 representerer en særskilt utfordring. Samlet sett må lønnsveksten ikke medføre at norsk næringslivs konkurransevne over tid svekkes ytterligere ved at vi får en lønnsvekst som er høyere enn i våre konkurrentland. Det er også viktig at bedriftenes evne til å komme igjennom den økonomiske krisen verden nå opplever ikke svekkes grunnet kostnadsøkninger knyttet til årets tariffoppgjør.

I dagens situasjon er det viktig å styrke konkurranseutsatt sektor slik at sysselsettingen kan opprettholdes. Det sterkeste bidraget fra partene i arbeidslivet i så måte vil være å få en lavere lønnsvekst. Eventuelle lønnstillegg både sentralt og lokalt må i den aktuelle økonomiske situasjonen begrenses.

For den enkelte vil kjøpekraften bli opprettholdt i 2009 selv uten lønnstillegg.